

Samrådsredogörelse

Detaljplan för Norrberge 1:74 m.fl. Industriområde Sundsvall Timrå Airport Timrå kommun

Ett samråd för detaljplanen har pågått under perioden 2023-09-27 till 2023-10-25. Under den perioden har 15 yttranden inkommit på planförslaget.

Synpunkter från statliga myndigheter

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen anser att planförslaget saknar redovisning av:

- dess påverkan på riksintresset för naturvård och kommunikationer enligt 3 kap. miljöbalken
- huruvida det kommer att leda till ett överskridande av miljökvalitetsnormerna för vatten enligt 5 kap. miljöbalken
- huruvida strandskyddet enligt 7 kap. miljöbalken upphävs i enlighet med gällande bestämmelser
- dess påverkan på medborgarnas hälsa och säkerhet eller risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Länsstyrelsen har därför inte möjlighet att bedöma om det kan komma att bli nödvändigt att överpröva detaljplanen enligt 11 kap. 10 § plan- och bygglagen (2010:900, PBL).

Länsstyrelsens särskilda bevakningsområden

Synpunkter som rör Länsstyrelsens prövningsgrunder enligt 11 kap. 10 § PBL.

Riksintresse

Riksintresse för naturvård

Planområdet ligger inom riksintresse för naturvård. Som underlag till detaljplanen finns PM Naturmiljö 2023-05-12, PM Artskydd 2023-02-20 och Naturvärdesinventering 2021-09-20. Kommunen konstaterar att detaljplanen inte kommer påverka riksintresset negativt.

Länsstyrelsens bedömning är att det inte går att utesluta att detaljplanen riskerar att medföra påtaglig skada på riksintresset. Indalsälvens delta är Sveriges största kustdelta och utöver stort geomorfologiskt intresse och intressant flora så är fågellivet i riksintresseområdet sällsynt rikt, mycket beroende på områdets mångfald av naturtyper. Totalt har 160 fågelarter iakttagits, varav ett 80-tal arter häckande. I

riksintressets riktlinjer för bevarande anges att ”*anspråk på mark- och vattenutnyttjande inom deltaområdet bör ske med hänsynstagande till riksintresset för att:*

- bevara områdets geologiska bildningar
- bevara en värdefull rast- och häckningslokal för fågellivet
- bevara reproduktionsområden för havsöring, sik och kusharr
- i möjligaste mån bevara en naturlig utveckling hos vegetationen, präglad av landhöjning, deltabildning och hav”

Naturvärdena på Säggrundet är mycket kopplat till den stora lövrikedomen. Det finns på Säggrundet en hel del äldre lövträd kvar och mycket yngre löv är på väg upp för att skapa en kontinuitet framåt i tiden. Området är också i delar rikt på döende träd vilka är viktiga för många fåglar som lever i lövskogen, för boplatser och vid födosök av insekter som lever i dessa substrat.

Länsstyrelsens bedömning är att om mark i deltaområdet ska tas i anspråk bör hänsyn tas till att området utgör en värdefull häckningslokal för fågellivet där mindre hackspett är en av cirka 80 fågelarter som häckar i riksintresseområdet. Då skogen på Säggrundet är ett av de större sammanhållande ytorna lövrik äldre skog med höga naturvärden som inte redan är ianspråktagen är ytterligare markanspråk av de naturvärden att betrakta som en tydlig försämring av riksintressets värden.

Utifrån nuvarande underlag kan inte länsstyrelsen bedöma om detaljplanen riskerar att innebära påtaglig skada på riksintresset. Se även länsstyrelsens bedömning under rubrikerna artskydd och miljöbedömning.

Kommentar: Planhandlingarna kommer inför granskningskedet kompletteras med fältstudier. Fältstudierna, med tillhörande utredning, har för avsikt att klarlägga vilka arter som finns på området idag och huruvida en exploatering eventuellt kan tänkas påverka skyddade arter. Därtill tar kommunen fram en särskild Artskyddsutredning som bland annat klarlägger vilka skyddade arter som kan komma påverkas av planförslaget samt vilka åtgärder som kan göras för att skydda arterna vidare. En miljökonsekvensbeskrivning tas även fram.

Riksintresse för friluftsliv

Planområdet angränsar till riksintresse för friluftsliv. Kommunen konstaterar att detaljplanen inte kommer påverka riksintresset negativt.

Riksintresset omfattar stränder och vattenområdet i deltat. Detaljplanen medger att delar av det strövområde som finns på Säggrundet kommer att tas i anspråk. Det kommer således försäkra möjligheterna att bedriva friluftsliv i området genom att försvåra tillgängligheten och möjligheten att ta del av områdets friluftslivsvärden, såsom vandring och fritidsfiske från land.

Länsstyrelsen bedömer således att det finns risk för negativ påverkan på riksintresset. Även om detaljplanen inte innebär påtaglig skada på riksintresset så bör kommunen

utveckla planhandlingarna kring friluftsliv. Eftersom området idag är tillgängligt bör kommunen beskriva hur det säkerhetsställs att allmänheten fortsättningsvis har tillgång till strandområdet.

Kommentar: Planbeskrivning utvecklas med stycke om hur riksintresse för friluftsliv tillvaratas i samband med föreliggande planförslag.

Riksintresse för kommunikationer

Planområdet och i dess närhet berörs av ett flertal riksintressen för kommunikationer dessa är riksintresse för befintlig väg, befintlig järnväg planerad järnväg och flygplats. Kommunen bedömer att detaljplanen inte kommer påverka riksintressen för kommunikationer negativt.

Länsstyrelsen har begärt yttranden från Trafikverket och Luftfartsverket. På nuvarande underlag kan inte länsstyrelsen bedöma detaljplanens påverkan på riksintresse för befintlig väg. Timrå kommun bör inkomma med en fullständig trafikutredning inför nästa skede.

Kommentar: Se svar på Trafikverkets yttrande nedan.

Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormer för vatten

Detaljplanen berör vattenförekomsten Indalsälven. Inom nyss påbörjad vattenförvaltningscykel kommer även deltaområdet att utgöra en vattenförekomst (grundvattenförekomsten Indalsälvens delta). Förekomsten är ännu preliminär och har därför inga miljökvalitetsnormer, men sådana kommer att fastställas i slutet av förvaltningscykeln (år 2027). Detta kommer sålunda framtida verksamhet på området att behöva beakta. Även vatten som saknar förekomstindelning omfattas av ett grundläggande skydd och allmänna hänsynsregler.

Det är viktigt att metoderna för dagvattenhantering utformas med hänsyn till vattenförekomsternas miljökvalitetsnormer. Det bör framgå vilka kvalitetsfaktorer/parametrar som är aktuella för påverkan från planområdet och att dessa inte riskerar påverka vattenstatus på ett otillåtet vis. Detta bör med fördel kompletteras i planbeskrivningen.

Kommentar: Avsnitt om miljökvalitetsnormer utvecklas i Dagvattenutredning och i planbeskrivning.

Strandskydd

Länsstyrelsen anser att kommunen inte gjort den intresseavvägning som krävs för att upphäva strandskyddet. Kommunen behöver i en detaljplan motivera varför intresset att ta området i anspråk väger tyngre än strandskyddets intressen samt åberopa vilket särskilt skäl som beslutet grundar sig på, enligt 4 kap. 17 § PBL.

Kommunen har åberopat att strandskyddet upphävs enligt 7 kap. 18 c MB punkt 5 det vill säga, behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området. I planhandlingarna har kommunen inte redovisat några alternativa lokaliseringar. Det är nödvändigt att kommunen prövar om åtgärden måste ske inom strandskyddsområdet. En förutsättning är att en annan placering är omöjlig eller i varje fall orimlig. Avvägningen mot områdets skyddsvärden kan i vissa fall innebära att det saknas förutsättningar för ett undantag trots att de angivna skälen finns. Kommunen bör komplettera handlingarna med alternativa lokaliseringar.

En bedömning av strandskyddet har gjorts i PM Naturmiljö. Kommunen har bedömt att strandskydd gäller från de vattensamlingar som markeras i kartbilden. Vidare bedömer kommunen att våtmarken, som utgör den gamla älvfåran, inte längre har karaktär av öppet vatten vilket erfordras för att strandskydd ska gälla. I naturvärdesinventeringen beskrivs naturvårdsobjekt 2 bestå av en långsträckt våtmark i en gammal älvfåra som under stora delar av året är vattenfylld. Länsstyrelsen undrar därför hur kommunen kan bedöma att våtmarken inte omfattas av strandskydd och var strandskyddslinjen går? Området mellan vattensamlingarna och våtmarken kan antas skilja markant mellan olika perioder/år. Vilket bör göra det svårt att bedöma en exakt gräns.

Även om det tidvis kan vara ont om vatten betyder det inte att kommunen kan utesluta att våtmarken inte genererar strandskydd. Framför allt i och med den vattenkoppling som finns mellan vattensamlingarna och våtmarkens historik som älvfåra. I Naturvårdsverkets handbok 2009:4 listas områden och naturtyper som har ett mycket höga värden för strandskyddets syften, ett exempel på ett sådant område är våtmarker i anslutning till sjöar och vattendrag. Planhandlingarna har inte utrett och belyst frågan om större del av våtmarken kan anses omfattas av strandskydd. Kommunen bör komplettera planhandlingarna.

Länsstyrelsens uppfattning är att en bedömning får göras från fall till fall om en våtmark kan anses generera strandskydd. Om våtmarken utgör en del av ett vattendrag eller om våtmarken har en eller flera vattenspeglar som upptar större och betydande ytor bör våtmarken kunna motsvara en liten insjö (se F 5418–13). I MÖD 2012:4 bedömdes en bäck som vattendrag trots att det där tidvis kunde vara ont om vatten. Länsstyrelsen vill råda kommunen att använda naturvårdsverkets information om våtmarker som stöd för bedömning Vad är våtmark? (naturvardsverket.se). I rapporten Våtmarksinventeringen – resultat från 25 års inventeringar finns ett avsnitt som beskriver strandvåtmarker (från sidan 40) som också ger bra stöd för hur kommunen kan bedöma dessa miljöer.

I Naturvårdsverkets handbok 2009:4 nämns att översvämningsområden ger de naturliga vattenståndsvariationerna också ofta upphov till variationsrika miljöer där

konkurrenssvaga arter kan fortleva. Området kan vara viktiga för exempelvis många fåglar, däggdjur, insekter och groddjur. Det aktuella området är inom ett sådant område.

Kommentar: Avsnitt om strandskydd i planbeskrivning utvecklas med intresseavvägning och redovisning av alternativa lokaliseringar. Kommunen gör bedömningen att den gamla älvfåran inte längre omfattas av strandskydd utifrån den vägledande dom som togs 2023 av Mark- och miljööverdomstolen (MÖD, F 5973-12). MÖD ansåg i denna prejudicerade dom att ett område inte var ett vattendrag då området saknade in- eller utlopp och det inte fanns något rinnande vatten. MÖD tog också ställning till om aktuell våtmark kunde ses som en insjö. Våtmarken i målet F-5418 ansåg ett område om ca 0,5 hektar med vattenspeglar som totalt sett uppgick till ca 1 000 m² vilket MÖD bedömde inte vara en insjö enligt 7 kap. 13 § miljöbalken och därmed inte omfattades av strandskydd.

Bedömningen att ett vattenområde ska anses vara en insjö måste göras utifrån en samlad bedömning av omständigheterna i varje enskilt fall. Kommunen gör bedömningen att ovan nämnda villkor i dom F 5973-12 också gäller för den gamla älvfåran, även om den periodvis har viss tillrinning som främst kommer från dagvattenhanteringen av närliggande flygplats.

Hälsa och säkerhet

Ras, skred eller erosion

Länsstyrelsen har inhämtat yttrande från SGI. Sammanfattningsvis så kvarstår oklarheter som kommunen behöver förtydliga i det fortsatta planarbetet. Krävs det åtgärder eller restriktioner ska dessa säkerställas i detaljplanen. En redogörelse för planområdets och angränsade områdens geotekniska förutsättningar med tillhörande utredningar och planbestämmelser saknas delvis för aktuell detaljplan.

Länsstyrelsen anser att kommunen behöver utreda stabiliteten för såväl befintliga som planerade förhållanden. Nuvarande handlingar behöver därmed kompletteras, för detaljer hänvisar vi till SGI:s yttrande.

Kommentar: Se svar på SGI:s yttrande.

Översvämning

Länsstyrelsen anser att kommunen måste förhålla sig till den problematik som finns på platsen och gör det med god marginal. Viktiga frågor för kommunen att hantera är:

- Höga flöden och nivåer i Indalsälven
- Höga havsvattenstånd i Bottenhavet med eventuella vindstuvningseffekter i Klingerfjärden
- En kombination av höga flöden och höga havsvattenstånd
- Topografin i det föreslagna planområdet

- Framtida klimatförändringar

Kommunen har hanterat översvämningsfrågan översiktligt i olika dokument. Länsstyrelsen anser att det saknas en värdering av hela den komplexitet som präglar platsen utifrån ett översvämningsperspektiv. I de bedömningar som finns gjorda för höga flöden eller höga havsvattenstånd finns det hela tiden ett visst mått av uppskattningar och antaganden som är viktigt för kommunen att redogöra för och ta i beaktande.

När det gäller området nedströms Bergforsen i Indalsälven så är det viktigt att i bedömningar av översvämningsrisker ha med att området påverkas till stor del av havsnivåerna oavsett vilket flöde som är i älven. I de karteringar som är gjorda för höga flöden i Indalsälven har man antagit ett högt vattenstånd i havet samtidigt vilket påverkar resultatet.

I planområdet finns en tidigare älvfåra vilket gör att nivån i den berörs vid höga flöden och höga havsvattennivåer. Det behöver säkerställas att den föreslagna bebyggelsen inte ligger inom ett område som kommer att beröras av höga vattennivåer alternativt att det krävs åtgärder för detta i detaljplanen. Det bör stämmas av mot de åtgärder som föreslås i den geotekniska undersökningen med att kommunen bör undvika bebyggelse 10 meter från den gamla älvfåran.

Den bedömning om lägsta grundläggningsdjup som skrivits in som en planbestämmelse är ett sätt att hantera översvämningsrisken, men kommunen bör överväga om det är tillräckligt utifrån områdets förutsättningar och det planförslaget medger.

Timrå kommun bör även ta in slutsatser från rapporten [Havsnivåer i dagens och framtidens klimat i Västernorrlands län | Länsstyrelsen Västernorrland \(lansstyrelsen.se\)](#) för att värdera dagens och framtidens havsvattenstånd.

Kommentar: Dagvattenutredning och planbeskrivning utvecklas med ett bredare resonemang om översvämningsrisk.

Förorenade områden

Av planhandlingarna framgår att en miljöteknisk undersökning har genomförts som visar att föroreningar förekommer i nivåer under generella riktvärden för mindre känslig markanvändning och att området kan användas för det ändamål som detaljplanen avser. Länsstyrelsen bedömer att historiken och föroreningsproblematiken är belyst i underlaget till detaljplanen.

I genomförd miljöteknisk undersökning kvarstår frågor rörande föroreningsproblematiken avseende påträffade föroreningars utbredning. Inför markarbeten kan det därför finnas behov av ytterligare provtagning samt vid

markarbeten i form av gräv-, schakt- eller anläggningsarbeten eller vid byggnationer ska eventuella föroreningar inte riskera att spridas, byggas in eller lämnas kvar.

Kommentar: Planbeskrivning kompletteras med stycke om att eventuella föroreningar som påträffas vid ytterligare provtagning inte ska riskera att spridas, byggas in eller lämnas kvar.

Övriga synpunkter

Lämpliga råd om tillämpningen av 2 kap. PBL som länsstyrelsen särskilt vill ge.

Val av planförfarande

Kommunen kan tillämpa standardförfarande om förslag till detaljplan är förenligt med översiktsplanen och länsstyrelsens granskningsyttrande, inte är av betydande intresse för allmänheten eller i övrigt av stor betydelse. Detaljplanen får inte heller antas medföra en betydande miljöpåverkan. När något av dessa kriterier inte medger standardförfarande ska ett utökat förfarande tillämpas.

Länsstyrelsen kan inte utesluta att detaljplanen bör hanteras med utökat förfarande. Se mer under rubrikerna riksintresse för naturvård, miljöbedömning och artskydd.

Kommentar: Kommunen gör samma bedömning som länsstyrelsen att planen bör hanteras med utökat förfarande. Detta justeras i följande process.

Naturmiljö

Skyddade arter enligt artskyddsförordning

Länsstyrelsens bedömning är att artskyddsförordningen aktualiseras gällande mindre hackspett vid genomförande av detaljplanen. Artskyddsförordningen kan komma att aktualiseras även för fler arter. Artskyddsfrågorna är inte tillräckligt hanterade i detaljplanen. Kommunen behöver redovisa alternativa lokaliseringar eller försiktighetsmått och skyddsåtgärder som förhindrar att förbuden i förordningen utlöses. Kan verksamheten inte anpassas så behöver kommunen söka artskyddsdispens.

Kommunen har låtit utföra en naturvärdesinventering (NVI) och tre naturvärdesobjekt avgränsades. Inga fördjupade artinventeringar har utförts. Det är till exempel inte gjort någon häckfågelinventering, ingen groddjursinventering och ingen fladdermusinventering. Kommunen har låtit utföra en artskyddsbedömning.

Data rörande fåglar i området finns på artportalen. Flera fågelarter som är NT på rödlistan är rapporterade från området och det är troligt att flera av dem häckar i området. För mindre hackspett är aktiviteter kopplat till häckning rapporterade flera år i rad under perioden 2019–2023. Området är även bedömt som permanent revir för mindre hackspett och den bedömningen är validerad och godkänt i artportalen. Varken i NVI eller i PM artskydd för Säggrundet redogör kommunen för detaljerade fynduppgifter för mindre hackspett från artportalen. Det är troligt att fler fågelarter som är fridlysta häckar i området, men det är inte närmare undersökt. Det är också troligt att fridlysta groddjur och fridlysta fladdermöss förekommer i området, men det är inte heller undersökt.

Mindre hackspett är NT på rödlistan, en prioriterad fågelart enligt skogsvårdslagen och fridlyst i Sverige. Enligt rödlistebedömningen 2020 pågår en minskning av den svenska populationen eller förväntas ske. Arten lever i löv- och blandskog, bland annat landhöjningsskog och lövsumpskog och förekommer i Västernorrland främst längs kusten och de stora älvarna. Arten har stora arealkrav och för att häcka framgångsrikt behöver ett par cirka 40 ha äldre lövdominerad skog inom ett område på upp till 200 ha. Skogsområdet på Såggrundet har en storlek på ca 30 ha och det finns några mindre lövområden i direkt angränsning.

Utifrån artportalens uppgifter är länsstyrelsens bedömning att häckning av mindre hackspett förekommer i området. Området är bedömt som ett permanent revir, vill säga att samma par återkommer för häckning till samma område. Länsstyrelsen delar därmed inte kommunens bedömning att planförslaget inte innebär att särskilt skyddsvärda fågelarter påverkas negativt gällande bevarandestatus eller ekologisk funktion.

Enligt artskyddsförordningen 4§4 är det förbjudet att avsiktligt störa vilda fåglar, särskilt under deras häcknings- och uppfödningstid om inte störningen saknar betydelse för att bibehålla populationen av fågelarten på en tillfredställande nivå. Länsstyrelsens bedömning är att ett genomförande av planen som den är skriven nu kan räknas som en sådan störning då möjligheterna för fortsatt häckning för mindre hackspett på Såggrundet kommer att försvinna vid ett genomförande av planen. Vår bedömning är även att mindre hackspett är en fågelart där populationen inte är på en tillfredställande nivå i Sverige. För bedömning av populationen av mindre hackspett finns Mål: P 10706–21. I domen står det att mindre hackspett är nationellt rödlistad som nära hotad, vilket talar för att populationen av fågelarten inte är på tillfredsställande nivå i Sverige och att undantagen i a) och b) från störningsförbudet (artskyddsförordningen 4§4) inte är tillämpliga.

Det kan även finnas fler fridlysta arter i området. Det är i nuläget inte undersökt tillfredställande. Det är kommunens ansvar att utreda vilka arter som finns och ifall fridlysta arter påträffas så behöver alternativa lokaliseringar eller skyddsåtgärder redovisas.

I planbeskrivningen på sidan 15 skriver kommunen att vandringshinder för groddjur bör tillskapas. Detta måste vara en felskrivning och behöver justeras.

Kommentar: Planhandlingarna kommer inför granskningskedet kompletteras med fältstudier. Fältstudierna, med tillhörande utredning, har för avsikt att klarlägga vilka arter som finns på området idag och huruvida en exploatering eventuellt kan tänkas påverka skyddade arter. Därtill tar kommunen fram en särskild Artskyddsutredning som bland annat klarlägger vilka skyddade arter som kan komma påverkas av planförslaget samt vilka åtgärder som kan göras för att skydda arterna vidare. En miljökonsekvensbeskrivning tas även fram.

Felskrivning på sidan 15 i planbeskrivning justeras.

Naturvård

I område finns lövskog och mindre partier gammal granskog i Indalsälvens delta. Området har i delar höga naturvärden och hyser ett rikt fågelliv. Området innehåller även en gammal älvfåra som beskrivs som våtmark idag. Hela området är inom länsstyrelsens naturvårdsobjekt (nr 62241), Naturvårdsverkets särskilt värdefulla vatten och två av länsstyrelsens utpekade värdetrakter för grön infrastruktur. Länsstyrelsen saknar beskrivning av dessa i planbeskrivningen.

I planbeskrivningen står följande på sidan 24: ”Stora delar av Naturvärdesobjekt 2 (som bedöms inneha påtagligt naturvärde) tas också i anspråk. Det är dock planens avsikt att bevara denna gamla älvfåra och dessa värden då området skyddas planen med både pricksmark och utökade lovplikt för markåtgärder varför bedömningen görs att naturvärdena kommer att bestå. Området behöver dock tas i anspråk för att möjliggöra genomförandet av planen.”

Länsstyrelsen anser att det är olämpligt att bevara höga naturvärden med kvartersmark och pricksmark. Höga naturvärden bör planläggas som natur med allmänt huvudmannaskap. Planlägger kommunen marken som kvartersmark är risken större att naturvärdena försvinner. Länsstyrelsen noterar också att bestämmelsen ”utökad lovplikt för markåtgärder” saknas i plankartan.

Kommentar: Område vid gamla älvfåran justeras till NATUR-mark. Delar av NATUR-mark kan vara nödvändiga att ta i anspråk för att möjliggöra en god dagvattenhantering. Plankarta och planbeskrivning justeras.

Vattenverksamhet

Länsstyrelsen vill påminna kommunen om att alla våtmarksåtgärder som innebär grävning eller liknande är vattenverksamhet. Reglerna för vattenverksamhet finns i 11 kapitlet i miljöbalken och i lagen med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet. Det krävs i allmänhet tillstånd eller anmälan för att få utföra vattenverksamhet.

Ett vattenområde är enligt 11 kap 2 § miljöbalken ”ett område som täcks av vatten vid högsta förutsebara vattenstånd”, vilket anses vara de nivåer som uppkommer vid ett 100-årsflöde. Eftersom aktuell våtmark kan vara vattenfyllt delar av året, bedömer länsstyrelsen att våtmarken utgör ett vattenområde.

Om vatten planläggs som kvartersmark betyder det att detaljplanen tillåter utfyllnad, dock krävs även prövning enligt miljöbalkens regler. Om utfyllnad inte ska vara tillåten krävs det att användningen preciseras till en användning som innebär att utfyllnad inte blir möjlig.

Kommentar: Plankarta och planbeskrivning kompletteras med beskrivning att älfåran med närliggande slänter planläggs som NATUR-mark. Därtill justeras planbestämmelse om att byggnad ej får uppföras närmare än 5 meter än från fastighetsgräns.

Trafik och parkering

Gång och cykel

Som underlag till detaljplanen har kommunen tagit fram en trafikutredning. Länsstyrelsen saknar resonemang hur oskyddade trafikanter ska kunna ta sig till och från planområdet. När en detaljplan tas fram är det viktigt att analysera hur gång- och cykeltrafikanter påverkas av detaljplanen.

Kommentar: Se svar på Trafikverkets yttrande nedan.

Anslutning och avstånd statliga vägar

Enligt planhandlingen krävs nya anslutningar mot statlig väg. Trafikverket eftersträvar att antalet anslutningar till allmänna vägar begränsas. Ansökan om anslutning görs via Trafikverket.

Kommentar: Se svar på Trafikverkets yttrande nedan.

Miljöbedömning

Kommunen bedömer att förslaget inte innebär betydande påverkan på miljön. Länsstyrelsen bedömer dock att betydande miljöpåverkan, orsakat av planens genomförande, inte går att utesluta. Detta behöver utredas vidare.

Länsstyrelsens bedömning är att artskyddsförordningen aktualiseras gällande arten mindre hackspett. Det kan även gälla fler arter men tillräckliga underlag för att kommunen ska kunna göra en bedömning saknas i nuläget. Länsstyrelsen anser också att det inte går att utesluta att ett genomförande av detaljplanen riskerar att innebära påtaglig skada på riksintresse för naturvård.

Kommentar: Kommunen gör samma bedömning som länsstyrelsen om detaljplanen kan innebära betydande miljöpåverkan och att särskild miljökonsekvensbeskrivning behöver tas fram. Planbeskrivning justeras med särskilt avsnitt om miljökonsekvenser.

Trafikverket

Trafikverket lämnar följande synpunkter på förslag till detaljplan i samrådsskedet;

Trafikutredning

Trafikutredningen är inte fullständig. Metodbeskrivning, antaganden, rimlighetsbedömningar och annat underlag ska ingå i en sammanhängande trafikutredning. Det går inte att genomföra en bedömning av den tillhandahållna trafikutredningen. Bifogar Trafikverkets rapportmall för trafikutredningar (observera att alla kapitel inte är relevanta för en Capcal-analys).

Kommunen måste inkomma med en fullständig trafikutredning inför nästa skede. Idag är planområdet obebyggt och i detaljplaner som innebär att mycket trafik genereras, ska man redovisa hur trafikallsträngen påverkar framkomlighet och trafiksäkerhet på det statliga vägnätet. Ett industriområde/verksamhetsområde/kontorsområde kommer att ge effekter på omgivningen. Vägar, korsningspunkter och trafikplatser på både det statliga och kommunala vägnätet kan få en väsentligt ökad trafikföring, vilket kan medföra dålig framkomlighet och en ökad risk för olyckor. Trafikutredning behöver visa konsekvenser av exploateringen och eventuellt en uttänkt fungerande lösning. Genomförandet av åtgärderna behöver också säkerställas.

Trafikverket tar gärna del av denna innan planen går ut på granskning för att trafikutredningen kan revideras med eventuella synpunkter/kompletteringar innan granskningsskedet.

Kommentar: Trafikutredning kompletteras med metodbeskrivning, antagandanden och rimlighetsbedömningar. Kommunen stämmer av denna med Trafikverket innan granskningshandling färdigställs.

Gång och cykel

Trafikverket saknar resonemang hur oskyddade trafikanter ska kunna ta sig till och från området. Trafikverket vill påpeka att när en detaljplan tas fram är det viktigt att analysera hur gång- och cykeltrafikanter påverkas av planen, så att planen inte försvårar för gång- och cykeltrafikanter och istället uppmuntrar till att ta bilen. Planbeskrivningen nämner överhuvudtaget inte gång- och cykeltrafikanter. Även om området idag saknar gång och cykelförbindelser är det viktigt att resonera kring hur avsaknaden av dessa rörelsemöjligheter påverkar, i synnerhet då planen möjliggör användningsområden som verksamheter och kontor.

Kommentar: Trafikutredning och planbeskrivning kompletteras med resonemang om oskyddade trafikanter.

Anslutning och avstånd statliga vägar

Planområdet gränsar mot Trafikverkets väg 660 samt 660.1. Enligt den redovisade handlingarna krävs ny anslutning mot väg 660/660.1. Trafikverket eftersträvar att

antalet anslutningar till allmänna vägar begränsas. Därför ser vi att befintliga anslutningar används om de är lämpliga eller att samordning sker med grannfastighet. Ansökan om anslutning görs via Trafikverkets hemsida:

<https://www.trafikverket.se/tjanster/ansok-om/tillstand/Ansokan-om-anslutning-till-allman-vag/>. Hänvisa gärna till detta ärende (TRV 2023/103025) vid ansökan om anslutning så underlättar du vår handläggning.

Generellt gäller följande vid anslutningar:

- Anslutningen ska placeras så att en fyrvägs korsning undviks.
- Siktsträcka åt vardera håll på minst 170 meter vid 70 km/h.
- Anslutningen ska vara så vinkelrät som möjligt mot vägen.
- Detaljerade riktlinjer för anslutningen lämnas i samband med eventuellt tillstånd.

Placering och utformning beslutas i anslutningsärendet. Om erforderliga krav på anslutningen inte kan säkras kommer tillstånd för anslutning inte att kunna lämnas.

Ingenting får uppföras inom vägområdet och säkerhetsavståndet. Vägområde är den mark som tas i anspråk för väganordningar och anges generellt som väg till krönet på bakslänten av diket samt ytterligare en kantremsa om 0,5 meter vid åkermark respektive 2 meter vid skog. Inom vägområdet krävs tillstånd enligt väglagen § 43 från väghållaren för att utföra arbete och uppföra fasta objekt. Vägområdet är en förutsättning för att kunna sköta drift- och underhåll av vägen på ett bra sätt då det exempelvis måste finnas plats för ett snöupplag vid sidan om vägen vid snöröjning. Säkerhetsavståndet är det område utanför körbanan som ska vara fritt från fysiska hinder i form av fasta och oeftergivliga föremål. Säkerhetsavståndet bestäms av vägens utformning och tillåten hastighet. I detta fall ska säkerhetsavståndet vara minst 3 meter från väggkant då hastigheten är 50 km/h.

Kommentar: Trafikutredning kompletteras med information och redovisning om skyddsavstånd för anslutningar till statlig väg.

Geotekniska förhållanden

Trafikverket bedömer i stort att avväganden har gjorts för att inte påverka statlig infrastruktur i området. Däremot tillåts stora byggnader med nockhöjder upp till 34 meter. Det krävs att hänsyn tas avseende stabiliteten och grundläggningen av dessa byggnader samt att man beaktar omgivningspåverkan och eventuell påverkan på statliga anläggningar.

Kommentar: Se svar på SGI:s yttrande.

Lantmäteriet

Lantmäteriet lämnar följande synpunkter på förslag till detaljplan i samrådsskedet;

Delar av planen som bör förbättras

U-OMRÅDE SAKNAS FÖR LEDNING SOM INTE FÖRSÖRJER KVARTERSMARK

Precis som ni anger i planbeskrivningen så finns det inom planområdet en befintlig ledningsrätt för vattenledning till förmån för Timrå kommun. Det finns dock inget u-område utlagt i den aktuella sträckningen i plankartan. Utan u-område kan ledning för allmänt ändamål bli planstridig om ledningen inte är till för försörjningen av det aktuella planområdet. Om det är kommunens avsikt att vattenledningen ska tas bort behöver detta beskrivas i planbeskrivningen. I annat fall är det oftast lämpligt att plankartan kompletteras med u-område.

Kommentar: Vid genomförande av planen kommer denna dricksvattenledning att tas bort och ersättas med dricksvattenledning utanför planområdet. Planbeskrivning justeras med ett särskilt avsnitt med information om detta.

SGI (Statens geologiska institut)

SGI:s synpunkter

Enligt 2 kap 5 § PBL ska bebyggelse och byggnadsverk lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till bland annat människors hälsa och säkerhet samt med hänsyn till risken för olyckor, översvämning och erosion. En redogörelse för planområdets och angränsade områdens geotekniska förutsättningar med tillhörande utredningar och planbestämmelser saknas delvis för aktuell detaljplan.

Kommentar: Befintliga geotekniska utredningar och planbeskrivning kompletteras med information om hälsa och säkerhet.

Geoteknisk utredning

Eftersom planområdet innefattar en gammal älvfåra i öster samt ligger i anslutning till Sörån i väster, i kombination med stora mäktigheter av sand och silt med fläckvis förekomst av lera, är det angeläget att stabiliteten utreds för såväl befintliga som planerade förhållanden. Nuvarande handlingar behöver därmed kompletteras med stabilitetsberäkningar för den naturliga slänten ned mot Sörån och inkludera det lerlager som registrerats vid fältundersökningarna. I SGI:s Vägledning 8 ges rekommendationer kring hur släntstabilitetsutredningar kan utformas för att uppnå kraven i IEG:s dokument och för att erhålla utredningar med tillräcklig kvalitet och omfattning. Där ges även råd kring hur ett förändrat klimat kan hanteras i stabilitetsutredningar.

Utifrån planområdets huvudsyfte, kan det inte uteslutas att prickad mark längs den gamla älvfåran kommer att fyllas upp och/eller användas som parkeringsyta eller upplag. Utförda stabilitetsberäkningar i [1] behöver justeras utifrån utförda fältundersökningar och eventuell förekomst av lera, samt kompletteras med representativa markklaster, då SGI anser att 5 kPa är för lågt antaget. SGI noterar att antagandet att 0,5 m uppfyllnad motsvarar 5 kPa är felaktigt. Dessutom behöver stabiliteten i anslutning till de två planerade passagerna över den gamla älvfåran klarläggas med avseende på trafikklaster (inkl. tunga transporter) och eventuella markuppfyllnader.

Den geotekniska utredningen [1] saknar redovisning av valda partialkoefficienter för materialparametrarna i stabilitetsberäkningarna. Redovisningen av stabilitetsberäkningarna är svårläst och bör förstoras kring det kritiska området, likaså behöver redovisningen kompletteras med längdskala. Läget på beräknade tvärsektioner i planvy är oklart, då beteckningen på tvärsektionerna i ritningarna [3] är motstridiga.

SGI anser att rekommenderade kompletterande åtgärder ("utskiftning, tryckbankar, restriktiv placering av byggnader") för att överstiga 100 kPa belastning i sektion E-E behöver förtydligas; både avseende vilken area av planområdet som avses, speciellt eftersom lera förekommer i delar av planområdet. Likaså bör det förtydligas hur "restriktiv placering av byggnader" kan inarbetas i plankarta och planbeskrivning.

Slutligen bör erosionsförhållanden längs den gamla älvfåran samt Sörån bedömas, både för befintliga förhållanden och för dimensionerande vattenflöden från Indalsälven, så som belyses i [8]. Detta för att klarlägga om stabilitetsförhållanden på sikt kan förändras och på så vis äventyra områdets stabilitet.

Kommentar: Befintlig geoteknisk utredning kompletteras med stabilitetsberäkningar för den naturliga slänten ned mot Sörån som också inkluderar det lerlager som registrerats vid fältundersökningarna. Utförda stabilitetsberäkningar justeras utifrån utförda fältundersökningar och eventuell förekomst av lera, samt kompletteras med representativa markklaster. Stabiliteten i anslutning till passager över den gamla älvfåran klarläggs med avseende på trafikklaster (inkl. tunga transporter) och eventuella markuppfyllnader. Den geotekniska utredningen kompletteras med redovisning av valda partialkoefficienter för materialparametrarna i stabilitetsberäkningarna. Redovisningen av stabilitetsberäkningarna förstoras kring det kritiska området och redovisningen kompletteras med längdskala. Läget på beräknade tvärsektioner i plan justeras för att stämma med tvärsektioner i ritningar.

Planbeskrivning

En beskrivning av stabiliteten samt eventuella lastbegränsningar behöver inkluderas i planbeskrivningen, utifrån komplettering i den geotekniska utredningen. Däribland önskar SGI även ett förtydligande av formuleringen "Byggnadsverk bör inte placeras

närmare än 10 m från den gamla älvfåran” med avseende på andra tänkbara marklaster inom prickad mark.

SGI vill också lyfta att hittills utförda stabilitetsberäkningarna för planområdet avser 100 kPa tilläggslast efter antagen uppfyllnad med sprängsten till nivå +1.95. Eventuella lastbegränsningar från den geotekniska utredningen bör inarbetas i planbeskrivningen.

Kommentar: Planbeskrivning kompletteras med beskrivning av stabilitet och eventuella lastbegränsningar samt ett förtydligande avseende formulering.

Plankarta

Eventuella lastbegränsningar som framkommer i kompletterad geotekniska utredning bör inarbetas i plankartan.

Kommentar: Kommunen justerar den planbestämmelse om 4 meter till fastighetsgräns till 5 meter för att säkerställa att byggnader inte placeras för nära slänkerön.

Synpunkter från kommunala nämnder/bolag

Miljö- och byggnadsnämnden

Dagvattenhantering

I handlingarna anges att recipienten för dagvattnet är Indalsälven (Sörån). Nämnden bedömer att den historiska älvfåran är recipient (grundvattenrecipient). Det beskrivs att dagvattnet infiltrerar i mark och bildar grundvatten som så småningom når älven via diffus grundvattenutströmning.

Den historiska älvfåran är identifierad som naturvärdesobjekt med påtagligt naturvärde i naturvärdesinventeringen. Dagvattenutredningen anger att naturvärdesobjektet inte bedöms påverka förutsättningarna för dagvattenhantering inom planområdet. Nämnden ifrågasätter detta då naturvärdesobjektet anges fungera som reningsmetod för dagvattnet från det planerade verksamhetsområdet för industri. Reningen i naturvärdesobjektet/våtmarken är också en förutsättning för att angiven reningsgrad ska klaras. Det bör minst finnas en bedömning om hur naturvärdena kan påverkas av dagvattnet, både flöden och föroreningsinnehåll (mer om detta under rubriken artskydd). Detta särskilt som flygplatsen leder dagvatten till samma recipient.

En anlagd våtmark som är utformad för reningsändamål och som sköts på rätt sätt kan ingå i en reningsanläggning för dagvatten (definitionsmissigt avloppsvatten). I detta fall planeras en naturlig våtmark att användas och den rening som kan ske i denna kan således inte tillgodoräknas. Se även MÖD bedömning i mål nr M 5822–16.

Nämnden bedömer att den historiska älvfåran är recipient och att rening behöver ske av dagvattnet innan utsläpp till älvfåran och grundvattnet. Enbart angivna svackdiken klarar inte reningskraven enligt dagvattenutredningen.

Dagvattenanläggningar är anmälningspliktiga enligt miljöbalkens regler.

Alternativen

De alternativ som medför att infiltrationsyta ska anläggas innebär att relativt stora ytor behöver tas i anspråk för ytorna. Behöver lutning finnas in mot infiltrationsytorna?

I alternativ 2 med infiltrationsytor inom verksamhetsområdet, hur renas dagvattnet innan infiltration? Klaras reningskraven?

Dagvattenhanteringen bör förtydligas utifrån scenariot en stor industrianläggning alternativt flera mindre industrianläggningar.

Släckvattenhantering

Uppsamling av släckvatten är otillräckligt beskriven i alternativet med infiltrationsytor. Hur ska släckvattnet samlas upp?

Kommentar: Dagvattenutredning och planbeskrivning kompletteras med bedömningar om hur naturvärden påverkas i recipient dvs. i den gamla älvfåran. Dagvattenutredning utvecklar samtidigt resonemang om rening av dagvatten innan infiltration samt vilka lutningar som behöver gälla för ledning av vatten mot infiltrationsytor. Därtill utvecklar utredningen scenariot med en stor industrianläggning, och hur släckvatten ska samlas upp i detta.

Vatten, avlopp och dagvatten

I planbeskrivningen anges att planområdet kommer att anslutas till kommunalt vatten och avlopp och att det regleras i särskilt avtal. Planbeskrivningen bör uppdateras och ange att det gäller vatten och spillvatten. Dagvatten redovisas hanteras genom annan lösning.

Kommentar: Planbeskrivning uppdateras och förtydligar att kommunal lösning endast gäller dricks- och spillvatten.

Naturvärden

Kompensationsåtgärder

I PM Artskydd (2023-02-20) föreslår konsulten att för att undvika att förbudsbestämmelserna i artskyddsförordningen faller ut behöver verksamhetsområdet anpassas så att hela naturvärdesobjektet som bedömts hysa höga naturvärden (naturvärdesobjekt 1, som motsvarar skoglig nyckelbiotop) ligger inom planens naturmark och att planen utformas så att objektet lämnas för fri utveckling och inte sköts som parkmark. I PM Naturmiljö (2023-05-12) är bedömningen istället att man bör kompensera för intrånget i naturvärdesobjekt 1 genom att de träd som avverkas inom det 0,6 hektar stora området flyttas till den

kvarvarande delen av naturvärdesobjektet för att där stärka värden knutna till död ved. I planbeskrivningen nämns inte den första bedömningen.

Hanteringen av negativa effekter på naturmiljön av en exploatering utgår från att följa en skadelindringshierarki. Naturvårdsverket har definierat skadelindringshierarkin som ”ett hierarkiskt synsätt där skador i första hand ska undvikas, i andra hand, så långt det är praktiskt möjligt och rimligt minimeras och avhjälpas på plats och endast i sista hand kompenseras”.

Miljö- och byggnadsnämnden anser att de olika stegen i skadelindringshierarkin inte har redovisats tillräckligt tydligt för att kompensationsåtgärder ska bli aktuella. I planbeskrivningen står att om planen ska justeras efter naturvärdesobjekten uppkommer svårigheter med att exploatera området. Miljö- och byggnadsnämnden anser att området är möjligt att exploatera även om de 0,6 hektaren av naturvärdesobjekt 1 som idag ligger inom planen undantas från exploatering.

Kommentar: Område vid gamla älvfåran justeras till NATUR-mark. Delar av NATUR-mark kan vara nödvändiga att ta i anspråk för att möjliggöra en god dagvattenhantering. Plankarta och planbeskrivning justeras.

Artskydd

Miljö- och byggnadsnämnden noterar att ingen specifik inventering av grod- och kräldjur, fladdermöss eller insekter har genomförts trots att den gamla älvfåran med omgivande natur högst troligt utgör livsmiljöer för dessa artgrupper. Det har ej heller genomförts någon specifik inventering av fåglar trots att området är utpekad som mycket fågelrikt och en viktig rast- och häckningsmiljö för denna artgrupp.

Alla grod- och kräldjur är fridlysta i hela landet vilket i korthet innebär att man inte får skada exemplar eller deras bon. För vissa arter, till exempel åkergrodan, är skyddet än starkare då förbudet även inkluderar att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatser (d.v.s. platser de använder för vila, övervintring och sömn). Åkergrodan, som mycket väl skulle kunna förekomma inom området, övervintrar ofta inom 500 meter från lekvattnet som de återkommer till för parning varje år. Hela planområdet ligger inom 500 meter från den gamla älvfåran (möjligt lekvatten) och det behöver därför utredas vilka grod- och kräldjur som har älvfåran som sin livsmiljö/fortplantningsområde samt om det förekommer några lämpliga viloplatser inom planområdet. Det saknas även ett resonemang om vilka effekter tillkommande dagvatten har på älvfåran som livsmiljö för grod- och kräldjur. Groddjur är normalt känsligare för föroreningar än andra vertebrater på grund av att de lever både på land och i vatten, lever relativt länge, är trogna sin födelse lokal och att huden är mycket genomsläpplig.

PM Artskydd anger att det troligtvis förekommer några arter av fladdermus i området. Alla fladdermusarter är skyddade och får inte fångas, dödas eller flyttas. Man får inte heller förstöra deras boplatser. Bedömningen enligt konsulten är att boplatser eventuellt förekommer inom naturvärdesobjekt 1 men att det är mer troligt att de i huvudsak bor i omkringliggande byggnader. I och med att ingen inventering

av fladdermöss eller dess boplatser har genomförts i området så kan man inte lägga för mycket vikt vid detta påstående. Fladdermöss nyttjar dessutom flera olika boplatser under sin årscykel varpå ett flertal lämpliga boplatser för vila, koloni och övervintring är nödvändiga för att fladdermöss ska trivas. Vid Kogrundet har Brandts fladdermus och/eller mustaschfladdermus återfunnits vid en inventering 2006 av länsstyrelsen (de slås ihop vid inventeringar på grund av deras likhet). Brandts fladdermus hör till de vanligaste arterna i Sverige, medan mustaschfladdermusen tycks vara relativt ovanlig. Miljön vid Kogrundet liknar den som förekommer inom det aktuella området med blandskog och en del sumpmark som gynnar insekter. Båda arterna är utpräglade skogsarter som sällan ger sig ut i ett öppet landskap. De jagar normalt i gläntor och bryn eller inne i skogen och förekommer både i barr- och lövskog. Fördjupad artinventering och vidare utredning av områdets betydelse för fladdermöss rekommenderas i det fall exploatering skulle bli aktuellt. Beroende av resultatet skulle naturvärdesklassningen eventuellt kunna höjas för de identifierade naturvärdesobjekten.

Vad gäller fåglar görs bedömningen i PM Artskydd att samtliga arter är så allmänna lokalt och regionalt att störningar på enskilda häckningar inte kommer att påverka bevarandestatus eller ekologisk funktion för någon av arterna. Det har dock inte genomförts någon specifik inventering av fåglar eller deras bon och kunskapen om antal häckningar/revir i området är därmed otillräcklig. Området är dessutom utpekad som särskilt viktigt för fågellivet och flera intressanta fynd har rapporterats, såsom spillkråka och mindre hackspett. Spillkråkan som, förutom att vara fridlyst även är upptagen i bilaga 1 till fågeldirektivet, har ett sådant unionsintresse att särskilda skyddsområden behöver utses. Medlemsstaterna ska även utanför dessa skyddsområden sträva efter att undvika förorening och försämring av artens livsmiljöer.

Kommentar: Planhandlingarna kommer inför granskningskedet kompletteras med fältstudier. Fältstudierna, med tillhörande utredning, har för avsikt att klarlägga vilka arter som finns på området idag och hurvida en exploatering eventuellt kan tänkas påverka skyddade arter. Därtill tar kommunen fram en särskild Artskyddsutredning som bland annat klarlägger vilka skyddade arter som kan komma påverkas av planförslaget samt vilka åtgärder som kan göras för att skydda arterna vidare.

Landskapsekologisk betydelse

Enligt standarden för naturvärdesinventeringar ska landskapsobjekt avgränsas när landskapets positiva betydelse för biologisk mångfald är uppenbart större eller av annan karaktär än de enskilda naturvärdesobjektens betydelse. Enligt naturvärdesinventeringen för det aktuella området utgör alla löv- och blandskogar i deltat tillsammans ett landskapsobjekt för fågelfaunan. Området ingår även i en större värdestrakt för skog som pekats ut av länsstyrelsen i arbetet med grön infrastruktur. En värdestrakt är ett landskapsavsnitt med hög täthet av naturområden med stor betydelse för djur- och växtliv och är sannolikt de landskapsavsnitt som är allra mest värdefulla för den biologiska mångfalden på lång sikt. Förutom detta ingår det aktuella området i ett riksintresse för naturvård (Indalsälvens delta) där bland

annat värdefulla rast- och häckningslokaler för fågellivet särskilt nämns. Dessutom är området utpekat som ett naturvårdsobjekt klass 2 (mycket högt naturvärde) av länsstyrelsen. På grund av detta anser nämnden att det bör göras en spridningsanalys med särskilt fokus på fågelfaunan. En sådan analys syftar till att identifiera vilka effekter den planerade exploateringen har på spridningssambanden i landskapet och kan därmed ge en bättre bild av vad detta område har för betydelse i ett större sammanhang. Landskapsobjektets funktion som sammanhängande livsmiljö och spridningslänk riskerar att tappa värde vid eventuell fragmentering eller uppbyggnad i mindre områden.

Kommentar: En miljökonsekvensbedömning inkluderas i kommande granskningshandling som omfattar fältstudier och inventering av fåglar och andra djur.

Strandskydd

Miljö- och byggkontoret håller med i bedömningen om strandskydd. Skrivfel i hänvisning till miljöbalken.

Kommentar: Planbeskrivning justerar skrivfel i hänvisning till miljöbalken.

Planbestämmelser

Hög och omfattande exploatering. Påverkan landskapsbild när industribyggnaderna tillåts få en nockhöjd som blir i jämnhöjd med eller lite högre än Y:et? Om nockhöjderna ska följa illustrationen behöver justering ske i plankartan så att byggnationerna närmare Y:et inte uppkommer till 30 meter i nockhöjd. Ingen illustration visar möjliga förslag med högsta möjliga nockhöjd kopplat till de illustrationer som visar förslag till möjliga alternativ för utbyggnad av området på sidan 17 i planbeskrivningen. Plankartan bör kompletteras med högsta höjd för belysningsmaster.

Det står i planbeskrivningen att det är tänkt att vara utökad lovplikt för markåtgärder inom naturvärdesobjekt 2 så att naturvärdena kommer att bestå. Ingen sådan bestämmelse syns på plankartan. Är det verkligen tänkt att den gamla älvfåran ska kunna överbyggas med parkeringsplatser eller andra typer av byggnadsverk? Nuvarande bestämmelse, marken får inte förses med byggnad – möjliggör andra byggnadsverk än byggnader. Beskrivningen om parkeringar i planbeskrivningen behöver förtydligas och överensstämna med bestämmelserna i plankartan.

I riskbedömningen kopplat till flygplatsen framgår det att inga solceller eller anläggningar som påverkar omgivningen med elektromagnetiska fält får anläggas inom planområdet. Det framkom även att inga missvisande ljus får förekomma, borde inte dessa identifieras/ definieras så att det inte skapar framtida problem? Detta borde tydliggöras och beskrivas i detaljplanen inför kommande byggnationer.

Geoteknisk undersökning har tagits fram för området. Det framgår i slutsatser och rekommendationer att området som ska exploateras fylls upp till lägst nivå +1,95 utifrån översvämningensrisk. Det framgår generellt att ingen bebyggelse eller andra tillskott av laster sker inom 10 m från Indalsälven i väster samt våtmarken som

avgränsar området i öster. Stabiliteten för schaktslänter är mycket osäker och planering av dessa bör ske tillsammans med geotekniker. Jorden är måttligt sättningbenägen och beroende på storleken på byggnader kan större sättningar behöva hanteras. Utifrån utförd geoteknik bör rekommendation av lämpliga grundläggning och eller olämplig grundläggning kunna pekas ut redan i planhandlingarna.

Kommentar: Illustrationer och visualiseringar fungerar för att visa tänkbar bebyggelse. Dessa justeras inte. Kommunen bedömer inte att någon särskild bestämmelse behövs för belysningsmaster eller lyktstolpar då dessa sannolikt inte kommer uppgå till någon höjd som kan påverka omgivningen nämnvärt.

Planbeskrivningen justerar felskrivning om utökad lovplikt för markåtgärder.

Planhandlingarna kompletteras inte med någon bestämmelse om möjliga laster och eventuell lämplig grundläggning i närhet till befintliga och kommande slänter. Bestämmelse om att byggnad inte får uppföras närmare än 4 meter från fastighetsgräns justeras till 5 meter. Vid eventuella markförändringar i närhet till gamla älvfåran kommer det i marklovsprocessen begäras särskilt projekteringsunderlag som säkerställer lämplig grundläggning.

Kultur- och tekniknämnden

Kultur- och tekniknämnden har inte något att erinra mot detaljplaneförslaget.

Kommentar: Noteras.

Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län (DIN TUR)

Kommunalförbundet Kollektivtrafikmyndigheten i Västernorrlands län (Din Tur) lämnar följande yttrande över remissen:

I dagsläget finns kollektivtrafik ute på E4 men ingen försörjning av själva Midlandaområdet. Det finns ett hållplatsläge vid flygplatsen sen tidigare, som trafikerades av flygbussarna fram till 2013. Sen dess har området inte trafikerats. Närmsta aktiva hållplats är Deltavägen E4 som ligger vid trafikplats Midlanda 500 - 1 000 meter från planerad verksamhet. Hållplatsen angörs idag av linje 201 (Sundsvall-Härnösand) och linje 611 (Sundsvall-Söråker-Tynderösundet). Linje 201 trafikerar mellan kl. 05 och 21 på vardagar med timmestrafik och utökad trafik under peaktiderna. Linje 611 trafikerar måndag-söndag. Vardagar går denna linje med halvtimmestrafik från kl. 06 till 21 mellan Söråker och Sundsvall; i vissa fall med byte till linje 120. Fredag och lördag erbjuds även natttrafik fram till kl. 24. En del turer har Tynderösundet som start- eller slutdestination, men det finns även anropsstyrd trafik på den sträckan. Lördagar och söndagar kör linje 611 en alternativ väg via Gumböle

och Stavreviken och slutar i Sörberge Norra. Sammanfattningsvis kan man alltså säga att planområdet inte trafikeras i dagsläget och att Deltavägen E4 endast trafikeras på vardagar.

Det är fullt möjligt att trafikförsörja Midlandaområdet men det kräver tillskapande av ytterligare delvis ny trafik. En sådan planering bör med fördel samordnas med pågående planeringsarbeten inför etableringen av nya verksamheter i Torsboda. I ett sådant upplägg bör även behovet av transporter till och från flygplatsen vävas in. En utmaning i detta arbete är huruvida avståndet till befintliga hållplatser längs E4 anses rimligt eller om trafik behöver styras in mot Midlandaområdet. Om trafik behövs ända fram till området så kan detta lösas genom att dra in någon av befintliga linjer alternativt tillskapa någon form av skytteltrafik mellan området och E4.

Möjligheten att resa kollektivt bör möjliggöras både mot Sundsvall och mot Torsboda/Härnösand. Avseende befintlig trafik så innebär detta en utveckling eller komplettering till linje 201. Denna linje har redan idag högt resandet i peaktiderna och det finns problem med förseningar på grund av tajt omloppsberäkning. Ökat resande och/eller förlängd linje kommer därför att kräva ytterligare fordon. En annan viktig fråga är hur trafikering av Midlanda utformas för att undvika förlängda restider på hela linje 201 och därmed minska attraktiviteten för exempelvis pendling mellan Härnösand och Sundsvall.

Din Tur vill därför betona att förutsättningar finns för att tillskapa kollektivtrafik till området men att detta kräver tillkommande trafik vilket ökar kostnaden för finansierarna. För att ett sådant upplägg ska kunna bli attraktivt och effektivt så behövs en bredare översyn av trafikeringen på hela sträckan Sundsvall-Härnösand.

Kommentar: Trafikutredning och planbeskrivning kompletteras med denna information om kollektivtrafik

Medelpads Räddningstjänstförbund

Räddningstjänsten har tagit del av en planbeskrivning samt en riskutredning gällande nytt industriområde vid Sundsvall-Timrå Airport och vill lämna följande synpunkter över till de redovisade handlingarna i ärendet:

1. Det nämns ingenting om brandposter i planbeskrivningen eller riskutredningen. Då detta är ett obebyggt område idag så saknas det tillgång till brandposter i det tänkta området, även på befintligt område i närheten finns inga brandposter. Detta behöver ses över för att det ska finnas tillräcklig tillgång på släckvatten vid en eventuell insats i området. Antal brandposter, flöda på dessa brandposter samt placering av dessa brandposter bör följa de normer som finns framtagna i Svenskt Vattens publikation P114,

men kan med fördel även samrådas tillsammans med räddningstjänsten. Till exempel är en lämplig placering av några brandposter åtminstone vid de två tänkt infarterna från Midälrvägen in till själva industriområdet.

2. Som det också nämns i riskutredning är det viktigt att ha med sig att om det blir tal om verksamheter som innefattar farlig verksamhet, så kallade 2:4 anläggningar, eller Sevosoanläggningar, så behöver ytterligare riskutredningar som är mer detaljerande genomföras för att ta reda på om det är aktuellt med riskreducerande åtgärder kopplat till dessa verksamheter.

Följande handlingar har legat till grund för räddningstjänstens yttrande:

- Riskutredning, WSP, 2023-02-10
- Planbeskrivning, 2023-09-08
- Plankarta

Kommentar: Riskutredning och planbeskrivning kompletteras med information och rekommendation avseende brandposter. Riskutredningar och tillstånd för eventuellt tillkommande "2:4-anläggningar", Sevoso-anläggningar, hanteras i tillhörande miljötillstånd.

Sundsvall/Timrå Airport

Vi har emottagit samrådshandlingarna och har inget att invända mot dessa. Vi ställer oss positiv till detaljplanen.

Kommentar: Noteras.

Synpunkter från företag/förening

MittSverige Vatten & Avfall

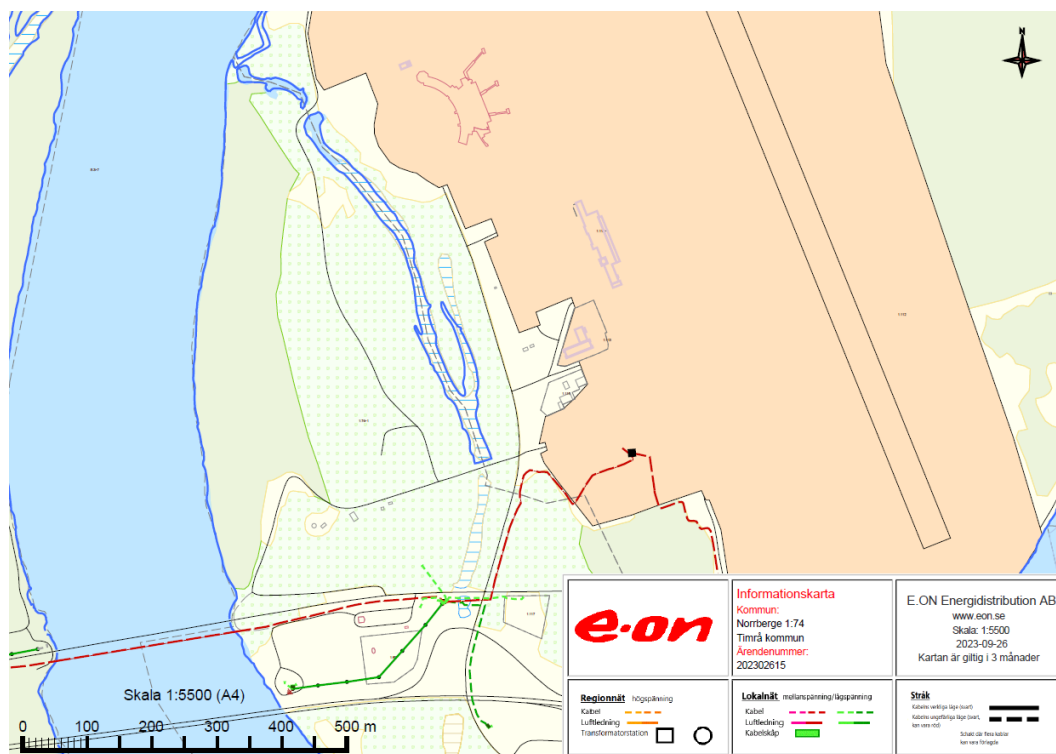
Timrå Vatten AB vill förtydliga att området ligger utanför kommunalt verksamhetsområde för VA och det kommer ej bildas något verksamhetsområde för kommunalt VA i detta område.

Kommentar: Planbeskrivning kompletteras med utökad information om kommande dricks- och spillvatten-hantering för området.

E.ON Energidistribution AB

E.ON Energidistribution AB (E.ON) lämnar följande synpunkter på förslag till detaljplan i samrådsskedet;

Inom planområdet har E.ON en lågspänningskabel i osäkert läge samt mellanspänningsledningar i osäkert läge intill området, se bifogad karta.

Kablarnas läge måste säkerställas innan markarbete påbörjas. Kabelvisning beställs kostnadsfritt i fält via ledningskollen.se eller via vår hemsida:

www.eon.se/privat/kundservice/skydda-ledningar-ochdjur/grava-nara-ledning.html

För elledning i mark får byggnad eller annan anläggning så som staket eller plank inte utan ledningsägarens medgivande och lämnade instruktioner uppföras på närmare avstånd än 3 meter från markkabeln. Inte heller får utan ledningsägarens medgivande upplag anordnas eller marknivån ändras ovanför markkabeln, så att reparation och underhåll försvåras.

E.ON hemställer att det i plankartan sätts ut E1-områden, med benämning ”Transformatorstation”. Plankartan och planbestämmelserna ska säkerställa att det minsta tillåtna avståndet på 5 meter mellan transformatorstation och brännbar byggnadsdel eller brännbart upplag upprätthålls. Det ska vara möjligt att kunna ta sig till transformatorstationen med tungt fordon. För vidare dialog kring placering och storlek av E-området kontakta Petter Lindblad, petter.lindblad@eon.se +46 725476947

Eventuella kostnader i samband med planens genomförande så som flyttningar eller ändringar av våra befintliga anläggningar bekostas av exploitören, vilket bör framgå av genomförandebeskrivningen.

Kommentar: Plankarta och planbeskrivning kompletteras inte med något E-område. Eftersom planen inkluderar industriändamål på området är det möjligt att anlägga transformatorstation på

valfri lämplig plats inom området. Det är för planen viktigt att hålla placering av kommande tekniska anläggningar öppen utifrån att utformning av området ännu ej är fastställt.

Planbeskrivning kompletteras med information om att kommande byggnader ska hålla ett säkerhetsavstånd till transformatorstation.

BirdLife MEDELPAD

Med anledning av den planerade industrietableringen på Såggrundet vid Midlanda vill BirdLife Medelpad yttra sig om områdets betydelse för fåglar. Sammanfattningsvis tycker vi att det är mycket olämpligt att exploatera området då det innebär att värdefull lövskog omvandlas till industrimark med negativa konsekvenser för rödlistade och fridlysta fågelarter, framför allt hackspettar.

Såggrundets betydelse ur ett landskapsperspektiv

Såggrundet utgör en viktig del av ett större, sammanhängande lövskogsområde i Indalsälvens delta. Stora arealer med äldre lövdominerad skog är idag mycket ovanliga, och hela deltaområdet tillsammans med lövrika delar på norra Alnön och Söråkerslandet utgör den största sammanhängande arealen lövdominerad skog i Västernorrland. Området har därför pekats ut som en skoglig värdeetrakt av Länsstyrelsen. Såggrundet ligger dessutom inom ett område utpekad som riksintresse för naturvård, där just häckande fåglar är en av anledningarna till riksintresset.

Med tanke på hur ovanligt det är idag med stora sammanhängande lövskogar är det särskilt olyckligt med förlust av äldre lövskogsbestånd inom värdeetrakten där Såggrundet ingår. Varje förlorat bestånd bidrar till att lövvärdeetraktens ekologiska funktionalitet på landskapsnivå försämras. De arter som drabbas hårdast är de med stora arealkrav, framför allt hackspettar. Det är därför viktigt att betrakta hela detta lövskogsområde (värdeetrakten) i sin helhet då det är stor risk att ett antal mindre exploateringar kumulativt kan förstöra förutsättningarna för livskraftiga populationer av arter som t.ex. mindre hackspett.

Hackspettar

Såggrundet är med sina ca 25 ha medelålders-äldre dödvedsrik lövskog ett mycket viktigt häcknings- och födosöksområde för flera rödlistade hackspettsarter. Mindre hackspett, en art som är rödlistad som ”nära hotad” (NT) och dessutom fridlyst enligt artskyddsförordningen §4, häckar regelbundet i området. Lövskogen på Såggrundet utgör en stor del av dess revir och en industrietablering enligt detaljplanen kommer att förstöra livsmiljön för arten. Reviret på Såggrundet kommer att försvinna och mindre hackspettens bevarandestatus försvagas troligen i lövvärdeetrakten. Även tretåig hackspett är observerad under häckningstid och det är mycket troligt att både lövskogen och den gamla granskogen ingår i ett revir. Precis som den mindre hackspetten är den tretåiga hackspetten rödlistad (NT) och fridlyst

enligt artskyddsförordningen §4. Spillkråka (NT) nyttjar också Säggrundet regelbundet för födosök och området ingår troligen i ett spillkråkerevir. Även den mycket sällsynta och akut hotade (CR) vitryggiga hackspetten har observerats i området vid ett tillfälle 2015.

Förutom hackspettarna häckar grönsångare (flera par), svartvit flugsnappare, rödvingetrast (flera par), och björktrast (flera par) i Säggrundets lövskog (alla rödlistade, NT). Dessa arter har dock förhållandevis starka populationer regionalt och har inte alls samma höga krav på sin miljö som hackspettarna som behöver stora arealer skog med riklig förekomst av döda träd.

Det ska tilläggas att Säggrundet mycket sällan besöks av fågelskådare och att en noggrannare inventering av fågelfaunan skulle vara önskvärd för att säkerställa om t.ex. tretåig hackspett häckar i området.

SWECOs naturvärdesinventering

Företaget SWECO har på kommunens uppdrag inventerat skogen på Säggrundet och utrett vilka konsekvenser en exploatering får för biologisk mångfald. Vad gäller fåglar bygger SWECO till största del sin rapport på information från artportalen, ett digitalt system för inrapportering och sökning av artobservationer. Som tidigare nämnts är området mycket sällan besökt av fågelskådare och kunskapen om häckande fåglar i området är därför begränsad. Det finns dock på artportalen väldokumenterade uppgifter över flera år på att mindre hackspett hävdar revir och häckar i området. Ändå hävdar SWECO i PM artskydd att Säggrundet inte är en lämplig livsmiljö för mindre hackspett. Har SWECO bättre kunskap än hackspetten själv om vilken skog som är lämplig? Det finns på artportalen även fynd av tretåig hackspett under häckningstid, men inte heller de uppgifterna väljer SWECO att presentera. Att SWECO har undermålig kunskap om fåglar och vilka som häckar i den aktuella lövskogen är också uppenbart när de i stället lyfter fram arter som ärtsångare och törnsångare, vilka häckar i en helt annan biotop än sluten, äldre lövskog. Dessa arter är utpräglade buskmarskarter och häckar inte inne i skogen på Säggrundet.

Vidare använder sig SWECO av tvärsäkra, svepande argument som att ”Samtliga arter är så allmänna lokalt och regionalt att störningar på enskilda häckningar inte kommer att påverka bevarandestatus eller ekologisk funktion för någon av arterna”. Mindre hackspetten har förhållandevis höga krav på sin livsmiljö, både vad gäller skogens kvalitet och areal, och är definitivt inte en vanlig fågel. Hur den lokala populationen kommer att påverkas om Säggrundet exploateras går inte att förutsäga, men artens bevarandestatus i värdetrakten påverkas med största sannolikhet negativt när ett av de totala reviren försvinner. Och som vi påpekade tidigare så måste man för en sådan art betrakta lövvärdetrakten i sin helhet, då Säggrundet varken är den första eller sista mindre hackspettslokalen som har gått eller riskerar att gå förlorad.

Kompensation för förlust av värdefull natur

Timrå kommun är en stor markägare i deltaområdet och hur kommunen väljer att förvalta sina lövskogar kommer ha en avgörande betydelse för hela värdeetraktens funktionalitet. Ett flertal värdefulla lövskogsområden har redan exploaterats eller huggits ut, som t.ex på Grönudden och den numera parkifierade lövskogen längs infarten mot Söråker. I båda fallen avverkades det även i nyckelbiotoper. Flera andra områden är också planerade för att exploateras, t.ex. Lövudden och lövskog i området kring Söråkers hamn/Kråkholmen. BirdLife Medelpad har kartlagt stora delar av den värdefulla lövskog som finns kvar i deltaområdet, och sammantaget ser det inte positivt ut med den planering som framtagits av Timrå kommun.

När mark med höga naturvärden tas i anspråk och oåterkalleligt omvandlas till industrimark för bebyggelse och näringsliv bör kommunen, med någon form av proportionalitet, avsätta kompensationsmark som i största möjliga mån kan ersätta de naturvärden som går förlorade. Vi förväntar oss därför att kommunen tar fram en plan för att kompensera den förlust av värdefull lövskog som en eventuell exploatering av Säggrundet kommer att medföra. En sådan kompensationsplan tas lämpligen fram i samråd med Länsstyrelsen och ideella föreningar, som t.ex. BirdLife Medelpad. Vår förhoppning är dock att en sådan kompensationsplan inte ska behöva användas och att Säggrundets lövskog får stå kvar.

Kommentar: Planhandlingarna kommer inför granskningskedet kompletteras med fältstudier. Fältstudierna, med tillhörande utredning, har för avsikt att klarlägga vilka arter som finns på området idag och huruvida en exploatering eventuellt kan tänkas påverka skyddade arter. Om skyddade arter kan tänkas påverkas ska utredningen ta fram förslag på alternativa lokaliseringar eller skyddsåtgärder. I denna utredning kommer även tillkommande dagvatten till möjliga habitat utredas. En miljökonsekvensbeskrivning tas även fram.

Timrå Naturskyddsförening

All kommunal mark kan inte avsättas för industri. Nuvarande och kommande medborgare måste få tillgång till en del för rekreation. I synnerhet på det helt unika deltaområdet som absolut inte bör exploateras på något sätt. Timrå Naturskyddsförening drog upp ett antal stigar där i projektet Timrå kustvandring som blivit otroligt uppskattade året runt. Trollstigen för barn vid Y:et på Grönudden, som var en avknoppning av det projektet, har blivit Timrås i särklass mest besökta utflyktsmål. På Säggrundet, som är en del av deltat, gjordes en rundslinga i den värdefulla äldre lövskogen som absolut måste bevaras liksom den gamla granskogen i början av slingan.

På Artportalen finns 90 registrerade arter i området varav 15 rödlistade.

Om man vill locka ny arbetskraft till kommunen gäller det att kunna visa upp tillgång till orörd, ej "parkifierad" natur. Timrå Naturskyddsförening jobbar för att tillgängliggöra sådana platser. Förutom i delat har Mjällådalens nya naturreservat ett stort stigsystem som också dragits upp av Timrå Naturskyddsförening. Efter reservatsbildningen har området blivit känt och lockat många besökare. Ett nytt projekt pågår med målet att kunna gå från Y:et längs älven och åarna till reservatet.

Kommentar: Planhandlingarna kommer inför granskningskedet kompletteras med fältstudier. Fältstudierna, med tillhörande utredning, har för avsikt att klarlägga vilka arter som finns på området idag och huruvida en exploatering eventuellt kan tänkas påverka skyddade arter. Därtill tar kommunen fram en särskild Artskyddsutredning som bland annat klarlägger vilka skyddade arter som kan komma påverkas av planförslaget samt vilka åtgärder som kan göras för att skydda arterna vidare. En miljökonsekvensbeskrivning tas även fram.